

- 3 **ETIČNI KODEKS, SMERNICE POKLICNE PRAKSE IN ODBOR ZA ETIKO**
- 3.1 Deontološke smernice
- 3.2 Smernice poklicne prakse
 - 3.2.1 Nazivi
 - 3.2.2 Temeljna načela oglaševanja
 - 3.2.3 Pravila uporabe blagovne znamke in smernice za uporabo TA-logotipa
 - 3.2.4 Priporočila za strokovno vedenje
- 3.3 Vloga Eatinega svetovalca za etiko
- 3.4 Postopki pri svetovanju, mediaciji in arbitraži
 - 3.4.1 Postopek pri svetovanju
 - 3.4.2 Postopek mediacije
 - 3.4.3 Postopek arbitraže

3 ETIČNI KODEKS, SMERNICE POKLICNE PRAKSE IN ODBOR ZA ETIKO

3.1 Deontološke smernice

Deontološke smernice se oblikovane na podlagi etičnih kodeksov Eate, ITAA in drugih ustreznih deklaracij. Člane včlanjenih združenj informirajo o etičnih kriterijih, za katere se pričakuje, da jih pri opravljanju svojega poklica upoštevajo. Smernice tudi informirajo javnost o tem, kakšno etično vedenje se pričakuje od članov Eate. Celoten kodeks Eate je dostopen na spletnih straneh Eate <http://www.eataneews.org/eata-2/etics/>.

Včlanjeno združenje lahko prekine članstvo ali pogodbo za izobraževanje članu, če njegovo oz. njeno vedenje ne ustreza temeljnim načelom, ki jih določajo smernice, in/ali če le ta ni pripravljen spremeniti svojega vedenja potem, ko so ga kolegi ali včlanjeno združenje konfrontirali.

V etičnih kodeksih včlanjenih ali regionalnih organizacij so lahko dodatne zahteve, ki jih mora kandidat upoštevati in izpolnjevati.

EATINE DEONTOLOŠKE SMERNICE

- A. Član Eate priznava dostojanstvo vseh ljudi. Od članov Eate se pričakuje, da se vedejo tako, da nikoli ne spodbujajo ali pasivno soglašajo s katerokoli obliko diskriminacije ali zatiralskega vedenja.
- B. Člani Eate se bodo v javnih izjavah vzdržali izjav podcenjevanja ali podtikanja, ki omalovažujejo ugled, kvalificiranost ali značaj drugih članov, pri čemer se zavedajo svoje odgovornosti kot predstavnikov Eate in transakcijske analize. Zaželeno pa je neposredna in objektivna kritika.
- C. Primarna odgovornost članov Eate je, da zagotovijo najboljšo mogočo storitev klientu in delujejo tako, da ne povzročajo škode namerno ali iz malomarnosti.
- D. Člani Eate bi si morali prizadevati, da bi pri svojih klientih spodbujali zavedanje in delovanje s pozicije dostojanstva, avtonomije in osebne odgovornosti.
- E. Etična praksa transakcijske analize zahteva vstopanje v ozaveščen pogodbeni odnos s klientom, v katerem morata tako klient kot član Eate biti zmožna in voljna ta dogovor izpolnjevati. Če se klient ne more ali noče vesti odgovorno v okviru dogovorjenega odnosa, mora član Eate ta odnos razrešiti tako, da ne škodi klientu.
- F. Član Eate nikoli ne zlorabi profesionalnega odnosa, ne v finančnih, ne v seksualnih zadevah, kakor tudi v nobenih drugih ne. Spolni odnosi med člani Eate in njihovimi

klienti, kakor tudi med supervizorji in specializanti v izobraževanju, so prepovedani.

- G. Člani Eate ne bodo sklenili poklicne pogodbe ali v njej vztrajali, če bi druge aktivnosti ali odnosi med člani Eate in klienti lahko ogrožali poklicno pogodbo.
- H. Poklicni odnos med članom Eate in klientom je opredeljen s pogodbo. Ta poklicni odnos se konča s prekinitvijo pogodbe. Vendar pa določene poklicne odgovornosti trajajo tudi po prekinitvi pogodbe. Te so med drugim:
- ohranjanje zaupnosti, za katero sta se dogovorila,
 - izogibanje vsakršni zlorabi prejšnjega razmerja,
 - zagotavljanje nadaljnje obravnave, če bi bila potrebna.
- I. Člani Eate bodo pri svojem delu in ponujanju storitev klientom in specializantom upoštevali in spoštovali zakonodajo države oziroma dežele, v kateri delujejo.
- J. Pri vzpostavljanju poklicnega odnosa bodo člani Eate prevzeli odgovornost za zagotavljanje okolja, primerne za klienta, kar vključuje razmere za zagotavljanje zaupnosti, zagotavljanje telesne varnosti glede na vključene aktivnosti in pridobili klientovo privolitev za morebitne tvegane postopke.
- K. Če člani Eate ugotovijo, da bi lahko osebni konflikti ali zdravstveni problemi ogrozili s pogodbo dogovorjeno razmerje, morajo ali prekiniti pogodbo na strokoven način ali zagotoviti, da bo klient dobil celovito informacijo, ki jo potrebuje za odločitev o tem, ali bo ostal v tem odnosu.
- L. Člani Eate sprejemajo odgovornost, da bodo kolega, za katerega upravičeno sumijo, da deluje neetično, s tem konfrontirali. Če ne bo dosežena rešitev, ga bodo prijavili ustreznemu strokovnemu telesu.
- M. Člani Eate, ki transakcijsko analizo uporabljajo pri svojem poklicu, bodo predano nadgrajevali znanje na svojem področju z udeležbo na konferencah, seminarjih, s strokovnim pisanjem in branjem ter se ves čas seznanjali z interesi TA-združenj.

3.2 Smernice poklicne prakse

EATA in ITAA sta sprejeli naslednje smernice:

3.2.1 Nazivi

A. Certificirani transakcijski analitiki lahko imajo naslednje nazive:

- certificirani transakcijski analitik (svetovanje),
- certificirani transakcijski analitik (izobraževanje),

- certificirani transakcijski analitik (področje dela z organizacijami) in
- certificirani transakcijski analitik (psihoterapija).

B. Certificirani transakcijski analitiki, ki so usposobljeni za poučevanje in/ali supervizijo v TA, ali se izobražujejo za ta naziv, imajo lahko naslednje nazive:

- učitelj in supervizor transakcijske analize (TSTA),
- CTA učitelj in
- začasni učitelj in supervizor transakcijske analize (PTSTA).

Opredeli se tudi področje uporabe.

3.2.2 Temeljna načela oglaševanja

A. Tisti, ki so podpisali izobraževalno pogodbo, uporabljajo naslednja poimenovanja: »Transakcijski analitik v TA-izobraževanju« (svetovanje, izobraževanje, organizacijsko področje, psihoterapija). Ta poimenovanja se lahko uporabljajo tudi na tiskanih gradivih. Druga poimenovanja se ne smejo uporabljati.

B. Izrazi, kot so: »transakcijska analitična skupina«, »transakcijska analitična obravnava /svetovanje/psihoterapija« in drugi izrazi s podobnim pomenom se ne smejo uporabljati, razen če ponudnik storitve ni certificirani transakcijski analitik.

C. Statusi članov in ravni certificiranja na pisnih gradivih (brošure ipd.) naj bodo izpisani v celoti in ne v okrajšavah, ki jih ljudje, ki niso seznanjeni s kategorijami članstva, težko razumejo. Priporoča se na primer: »specializant v izobraževanju – član (določene nacionalne organizacije)« ali »certificirani transakcijski analitik« ali »začasni učitelj in supervizor transakcijske analize«.

D. Izrazi »transakcijski analitik (svetovanje/izobraževanje/področje dela z organizacijami/psihoterapija)«, »začasni učitelj in supervizor transakcijske analize«, »CTA učitelj« in »učitelj in supervizor transakcijske analize (svetovanje/izobraževanje/ področje dela z organizacijami/psihoterapija)« se lahko uporablja samo za člane, ki so se kvalificirali in si pridobili ustrezen status.

E. Samo začasni učitelj in supervizor transakcijske analize, CTA učitelj in certificirani učitelj in/ali supervizor transakcijske analize lahko izvajajo TA-izobraževanje, ki vodi do priznanja transakcijskega analitika v okviru nacionalnega združenja, Eate ali ITAA.

F. Izjave, s katerimi iščemo svojo potrditev tako, da se sklicujemo na določenega učitelja, so neprimerne; navajanje učiteljevega imena z namenom, da bi si izboljšali status, ni profesionalno vedenje.

G. Navajanje, da sodelujemo z nekom, ki ima višji strokovni naziv (npr. na tiskovinah), ni dovoljeno na način, s katerim namigujemo, da imamo sami enak certifikat. Za zagotovitev

upoštevanja smernic mora specializant, ki ima pogodbo, preveriti svoje oglaševanje s svojim odgovornim supervizorjem.

H. Člani ne smejo oglaševati izjav, kot npr. »TA bo spremenila vaše življenje«, ker je to pretirana obljuba.

I. Združenja (EATA, ITAA, nacionalne organizacije) podpirajo posameznike, ne izdelkov. Zato je treba izdelke (npr. knjige, kasete, majice) oglaševati ločeno od oglaševanja izobraževanja, poučevanja in navajanja posameznikovega članskega statusa.

J. Izraz »transakcijska analiza« se ne sme uporabljati na način, ki bi namigoval, da neko združenje zagotavlja posamezniku ali organizaciji poseben privilegij ali ekskluzivno uporabo transakcijske analize.

3.2.3 Pravila uporabe blagovne znamke in smernice za uporabo TA-logotipa

- Logotip TA – trije krogi drug vrh drugega – je prepoznavni znak Mednarodne zveze za transakcijsko analizo (ITAA). Logotip nakazuje certificirano članstvo ITAA, Eate ali drugih organizacij v okviru med seboj povezane mreže vzajemnega prepoznavanja. Samo certificirani člani smejo uporabljati logotip na pisarniškem papirju, poslovnih vizitkah, brošurah ipd.
- Vsi trije krogi morajo imeti enak premer in so vertikalno naloženi drug na drugega.
- Če je v krogih besedilo, lahko le-to vsebujejo velike črke P, A, C (slovensko S, O, Ot), brano od zgoraj navzdol ali besede Parent (Starš), Adult (Odrasli), Child (Otrok), brano od zgoraj navzdol. Te črke se lahko prevedejo v nacionalni jezik.
- Nobene druge besede, ki se začenjajo na P, A, C (slovensko S, O, Ot) ne smejo izhajati iz krogov.
- TA-loga ni dovoljeno kombinirati z drugimi simboli, ki imajo religiozni, politični, filozofski ali drug pomen.

3.2.4 Priporočila za strokovno vedenje

- Učitelji ne smejo sprejeti pogodbe za izobraževanje s specializanti, ki imajo pogodbo z drugim učiteljem, če ni pravilno izpeljan postopek pogajanja in prenosa pogodbe.
- Člani se ne potegujejo za specializante ali kliente drugih članov.
- Člani morajo s svojimi klienti in drugimi člani sklepati jasne in poštene pogodbe.
- Nazivi naj bodo v obliki, ki je določena v Eatinih smernicah profesionalne prakse. To se nanaša na vse oglaševanje ali pisemske glave in druge oblike oglaševanja, ki jih uporabljajo TSTA-ji, CTA učitelji, PTSTA-ji ali CTA-ji. Drugi nazivi naj se ne uporabljajo, prav tako ne kombinacije teh nazivov. Če ima odgovorni supervizor kandidata za izobraževanje na drugem področju in ne v tistem, za katero je certificiran, mora to biti navedeno posebej. Vse izjeme, ki sta jih odobrili ITAA ali EATA, morajo biti omenjene ločeno od njihovih uradnih nazivov.

3.3 Vloga Eatinega svetovalca za etiko

Vse pritožbe neposredno urejajo včlanjene organizacije. EATA je krovna organizacija včlanjenim organizacijam, posamezniki pa so člani prek svojih včlanjenih organizacij. V Eato včlanjene organizacije imajo svoje etične odbore, kodekse in postopke. Včlanjene organizacije so odgovorne, da same rešujejo svoje kršitve etike in poklicne prakse. Vloga Eatinega svetovalca za etiko je, da svetuje in pomaga na področju etičnih zadev, v izjemnih okoliščinah pa tudi neposredno rešuje kršitve etike in poklicne prakse v včlanjenih organizacijah. S svetovalcem oz. svetovalko se lahko kontaktira prek Eatine pisarne.

Vloga Eatinega svetovalca:

- Ena od vlog Eatinega svetovalca za etiko je zagotoviti pravilno izvajanje smernic poklicne etike na ravni včlanjenih združenj.
- Opredeli **etična načela**.
- Opiše **okvir postopkov in načel**, ki so **zavezujoča** za včlanjene organizacije.

Vloga Eatinega svetovalca za etiko je, da se osredinja na **preventivo in vzgojo** v obliki razprav o zahtevnih temah, konferenčnih delavnic, informacij in člankov.

Vloga Eatinega svetovalca za etiko je ponuditi **pomoč** članicam (včlanjenim združenjem).

Na prošnjo včlanjene organizacije lahko Eatin svetovalac za etiko ali njegov predstavnik:

- zagotovi nasvet, supervizijo, mediacijo ali arbitražo,
- pomaga včlanjeni organizaciji najti dovolj nepristranskih oseb, da raziščejo primer,
- pomaga včlanjeni organizaciji, da sestavi odbor za etiko,
- Eatin svetovalac za etiko bo tudi opozoril včlanjeno združenje tedaj, ko postopek ni jasen ali pravilen.

Posamezni člani lahko vprašajo Eatinega svetovalca za etiko o informacijah, ki zadevajo etične teme. Po potrebi bo Eatin svetovalac za etiko predlagal ustrezne nadaljnje postopke.

Vse etične zadeve, ki nastanejo pri EATI ali v včlanjeni organizaciji, se predajo v preiskavo častnemu razsodišču. Če je potrebno, le-to izreče sankcije (kot odstranitev, izključitev ipd.).

3.4 Postopek svetovanja, mediacije in arbitraže

Vsi postopki se obravnavajo zaupno. Če se pokaže potreba po tem, da bi se kaj objavilo, se morajo s tem strinjati vse strani.

3.4.1 Postopek svetovanja

Včlanjene organizacije in posamezni člani lahko kontaktirajo z Eatinim svetovalcem za etiko, če imajo vprašanja glede etike ali etičnih postopkov. Svetovalec za etiko bo dal nasvet ali bo imenoval predstavnika, ki se bo s tem ukvarjal. Vsi tovrstni nasveti so vezani na spoštovanje zaupnosti.

3.4.2 Postopek mediacije

1. Član ali združenje kontaktira z Eatinim svetovalcem za etiko pisno, po e-pošti ali po telefonu, in razloži zadevo.

2. Eatin svetovalec za etiko pomaga članu ali združenju, da razjasni zadevo in ugotovi, kateri nadaljnji koraki so ustrezni.
3. Če je potrebno, Eatin svetovalec za etiko z dovoljenjem člana ali združenja, ki je zaprosilo za nasvet, zaradi razjasnitve kontaktira z drugo stranjo. To se lahko zgodi v primeru pomanjkljivih informacij ali nesporazumov in govoric.
4. V izjemnih primerih se EATA lahko vključi v mediacijo, vendar samo, če s tem soglašajo vse vpletene strani. Po navadi se mediacija izvaja v včlanjeni organizaciji.
5. Kadar je EATA neposredno vključena v mediacijo, bo njen svetovalec za etiko predlagal mediatorja. Z izbiro mediatorja morata soglašati obe strani.
6. Eatin svetovalec za etiko ne bo prevzel vloge mediatorja.
7. Obe strani, mediator in Eatin svetovalec za etiko, se bosta dogovorili in sestavili jasno pogodbo o cilju, časovnem okviru, pogostnosti srečevanj ter o delitvi stroškov.
8. Potem ko bo postopek končan, bodo vključene strani in mediator pisno obvestili Eatinega svetovalca za etiko o izidu (pismo, ki ga podpišejo vsi udeleženi in mediator).
9. Če cilja mediacije ni mogoče doseči v predvidenem času, bo mediator obvestil Eatinega svetovalca za etiko o dejanskem stanju postopka. Eatinemu svetovalcu za etiko lahko mediator predlaga nadaljnje korake (npr. podaljšanje mediacije ali namesto tega arbitražo ali preiskavo).
10. Eatin svetovalec za etiko se bo o tem predlogu pogovoril in določil nadaljnje korake. Če bo soglašal s podaljšanjem postopka, se o tem sklene nova, dogovorjena pogodba. Pri predlogu, da se preide na naslednji korak (tj. na arbitražo ali raziskavo), bo Eatin svetovalec za etiko pomagal najti ustrezne ljudi za arbitražo ali odbor za preiskavo.

3.4.3 Postopek arbitraže

Tip A:

Obe vpleteni strani se s pogodbo dogovorita o osebi, ki bo arbiter. Arbiter bo o zadevi odločil. To odločitev morata sprejeti obe strani.

Tip B:

Vsaka stran izbere osebo, ki bo njen predstavnik. Ta dva predstavnika se morata strinjati, katera tretja oseba bo arbiter. Odločitev, ki jo bodo sprejele te tri osebe, morajo vključene strani sprejeti.

Vloga Eatinega svetovalca za etiko v arbitražnem postopku:

Podpora pri iskanju arbitra in pri sestavi jasne pogodbe. Podrobni postopki za ta proces so na voljo pri Eatinem svetovalcu za etiko.

Ko je arbitražni postopek končan, bodo vključene strani in arbiter/arbitri pisno obvestili Eatinega svetovalca za etiko o izidu (pismo, ki ga podpišejo vse strani in arbiter oz. arbitri). Arbitraža je zadnji tip posredovanja, ki ga lahko ponudi EATA. Eatin svetovalec za etiko bo obvestil vključene strani, da je primer zaključen in da niso predvideni drugi posegi.